

**ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ МЕТОДИКИ АУДИТУ
ЛІЗИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ**

Аудит лізингових операцій аудитором проводиться в тих випадках коли частка лізингових платежів є великою або перевірка передбачена договором.

Аудиторські процедури - це сукупність відповідних дій аудитора щодо перевірки фінансово-господарської діяльності, стану обліку і фінансової звітності юридичних і фізичних осіб, зайнятих підприємництвом. Аудитор спочатку збирає й аналізує інформацію, необхідну для оцінювання достовірності бухгалтерського балансу і фінансової звітності, вивчає статутні документи, виявляє відхилення стану діяльності підприємства від того, який передбачено статутними документами. Відтак він вивчає форму і методику бухгалтерського фінансового обліку, їх відповідність вимогам, що до них висуваються. Потім аналізу підлягають записи у Головній книзі й, зокрема, сумнівні записи, дані яких зіставляють з регістрами аналітичного обліку і первинними документами.

Аудит починається з перевірки відповідності договору лізингу та договору купівлі-продажу лізингового майна вимогам чинного законодавства.

Договір лізингу укладається у письмовій формі і може включати в себе умови з надання додаткових послуг та проведення додаткових робіт. До них відносяться роботи та послуги, без надання яких неможливо використовувати предмет лізингу, зокрема, здійснення монтажних і пусконаладжувальних робіт у відношенні предмета лізингу, навчання персоналу лізингодержувача, придбання у третіх осіб прав на інтелектуальну власність.

Предметом договору фінансової оренди можуть бути будь-які неспоживчі речі, які використовуються для підприємницької діяльності, крім земельних ділянок і інших природних ресурсів. Право на об'єкт незавершеного будівництва нерозривно пов'язане з певними правами на земельну ділянку, який знаходиться під таким об'єктом. Проведення операцій фінансового лізингу з будівлями і спорудами є ускладненим: лізингодержувач змушений укладати договір довгострокової оренди земельної ділянки з правом пролонгації або її викупу.

Якщо договір лізингу передбачає перехід в подальшому права власності на майно до лізингоотримувачу (орендарю), то в ньому будуть

закріплені деякі права та обов'язки продавця і покупця, притаманні договору купівлі-продажу. У договорах лізингу відносини купівлі-продажу переважають у тих випадках, коли терміни, на які предмет лізингу передається лізингодержувачу, за тривалістю незрівнянно мати у порівнянні з терміном амортизації предметів лізингу. Такі договори повинні укладатися у формі, передбаченій для договору купівлі-продажу.

Згідно Закону про лізинг продавцем лізингового майна може бути лізингоотримувач. Якщо ця стаття Закону про лізинг сторонами договору використана з метою тимчасового зменшення податку на прибуток (через прискорену амортизацію основних засобів), термін дії договору лізингу за тривалістю значно менший малий у порівнянні з терміном амортизації предмета лізингу, то суд може визнати (за заявою зацікавленої сторони) такий договір договором з правом викупу, договором купівлі-продажу з відстрочкою платежів або недійсною угодою.

Якщо ж лізингоотримувач продав лізингодавцю зношене обладнання, лізингодавець відновив це обладнання, частково його модернізував і передав лізингоотримувачу (колишньому продавцеві), при цьому термін лізингу встановили не менш зменшеного в три рази строку корисного використання відновленого устаткування, то такий договір поворотного лізингу набуває рис (характер) договору, укладеного для розвитку форм інвестицій у засоби виробництва.

У відповідності із Закону про лізинг в договорі вказується загальна сума платежів за договором лізингу (лізингові платежі), способи і періодичність лізингових платежів. До складу лізингових платежів входить відшкодування витрат лізингодавця (пов'язаних з набуттям і передачею предмета лізингу лізингодержувачу, з наданням інших передбачених договором лізингу послуг), а також дохід лізингодавця.

Зміст договору лізингу повинна відповідати вимогам ст. 7 Закону про лізинг, в ньому повинні бути вказані дані, що дозволяють безумовно встановити майно, що підлягає передачі лізингодержувачу в якості предмета лізингу.

Слід мати на увазі, що Закон про лізинг містить ряд неточностей і певні суперечності. Не розшифрував значення понять, термінів «витрати лізингодавця, пов'язані з придбанням предмету лізингу» і «викупна ціна предмета лізингу», він передбачає включення в загальну суму договору лізингу ще викупної ціни предмета лізингу, якщо договором лізингу передбачено перехід права власності на предмет лізингу до лізингоотримувача.

Законодавець не враховує ту обставину, що практикою ділового обороту, податковим законодавством, а також нормативними документами з бухгалтерського обліку 7 Положення з бухгалтерського обліку «Основні засоби», Інструкції до Плану рахунків бухгалтерського обліку, витрати на придбання основних засобів (лізингового майна) включають покупною вартість цього майна (суми, що сплачуються постачальникам), а також витрати, пов'язані з доставкою та доведенням до стану, в якому воно придатне для використання.

Аудитору необхідно добре уявляти собі значення поняття «Доходи лізингодавця».

Доходом лізингодавця визнається грошова сума, передбачена договором лізингу від відшкодувань витрат лізингодавця і викупної ціни предмета. Так як у відповідності до Закону про лізинг лізингоотримувач відшкодовує витрати лізингодавця, пов'язані з придбанням і передачею предмета лізингу лізингоодержувачу, а також з наданням інших передбачених договором лізингу послуг, то доходи лізингодавця повинні покрити наступні його витрати (витрати, пов'язані зі здійсненням лізингової діяльності): заробітна плата персоналу, соціальні нарахування, амортизація, ремонт та утримання будівлі і офісного обладнання, витрати на зв'язок і відрядження, придбання канцелярського приладдя, а також операційні та позареалізаційні витрати. Крім того, дохід лізингодавця, як правило, повинен забезпечити йому отримання прибутку. Виходячи зі сказаного, дохід лізингодавця представляє ціну лізингових послуг лізингодавця.

Література

1. Закон України "Про фінансовий лізинг" від 11 грудня 2003 року № 1381-IV
2. Закон України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг"// Орієнтир. - 2001. - №34. - с.8-16
3. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 7 грудня 2000 року. №2121-111
4. Закон України "Про інвестиційну діяльність" від 19 листопада 1991 року. №47
5. Закон України "Про лізинг"// Відомості Верховної Ради України. - 1998. - №16.-с. 68